

Verlag

Programmaraad Bodembeheer

Datum: 15 februari 2021
Tijd: 10.00 - 12.00 uur
Plaats: Online-vergadering

Aanwezig:

Thom Maas - RWS Bodem+
René Smolders – VNG Web (aanwezig
vanaf 11.30 uur)
Jan Fokkens - VNO-NCW
Frank Eijsackers – VvMA, VKB, NL
Ingenieurw
Marc Langenhuijsen – Omgevingsdiensten
René Zijlstra – Rijksvastgoedbedrijf
Martin Bloemendal – BodemenergieNL

Marjon Verhoeven – KOBO-HBO
Otto Feenstra – BOG
Mark van Lokven -UvW
Joop Jansen – NVPG, Bouwend NI
Hans Boer – VA
Henk Koster– SIKB
Annelies de Graaf (secretaris) - SIKB

Afwezig:

**Actie
door:**

1. Opening en vaststellen agenda

Jan Fokkens neemt deze vergadering nogmaals de vacante voorzittersrol op zich. Jelle de Boer en Sonja Kooiman van het programmabureau zijn aanwezig voor de agendapunten 2 en 3. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Ontwikkelingen rondom inzet op doelvoorschriften

Jelle de Boer van het Programmabureau geeft een toelichting. Er is een breed levende wens om in de bodembeheerschema's waar mogelijk met doelvoorschriften (in plaats van middelvoorschriften) te werken. Deze wens kwam onder meer naar voren uit de Verkenning verbeterwensen BRL SIKB 1000, 2000 en 6000 (uitgevoerd door Tauw in opdracht van SIKB) en in de Beleidsevaluatie Kwalibo. Bij de herziening van BRL SIKB 6000, die ingrijpend herschreven moest worden met het oog op de aansluiting op de Omgevingswet, is ingezet op waar mogelijk opnemen van doelvoorschriften. Dit is uitgewerkt in de vorm van een systematiek voor risico-gestuurde invulling van de wettelijke eisen door de certificaathouders: de certificaathouders doen op basis van het doel van de sanering een risicoanalyse die leidend is bij de werkzaamheden. T.b.v. de validatie hebben 3 CI's 'geoefend' met audits aan de hand van de systematiek en IL&T heeft een pre-HUF¹-toets gedaan. Dit leverde veel discussie op over de wijze waarop de risicoafweging moet worden gemaakt. Ook certificaathouders gaven het signaal dat niet duidelijk was waarop zij getoetst zouden worden. Zij willen hierover vooraf zekerheid. Vanuit opdrachtgevers is er geen uitgesproken reactie gekomen. Naar aanleiding van deze reacties is de risicogestuurde aanpak losgelaten en is gekozen voor een projectgestuurde aanpak,

¹ Handhaafbaarheids-, uitvoerbaarheids- en fraudebestendigheidstoets.

waarbij diverse typen projecten zijn gedefinieerd, en per project is voorgeschreven welke maatregelen de milieukundige begeleider moet nemen. Dit betreft middelvoorschriften, en daarmee is bij de herziening van de BRL SIKB 6000-7000 de wens voor doelvoorschriften gestrand.

Ook bij een recent onderzoek naar de gewenste certificeringsvorm voor BRL SIKB 7500 (product- of procescertificatie) gaven partijen voorkeur aan middelvoorschriften. Het verzoek van de partijen hierbij was om de eisen zo concreet mogelijk te maken.

Jelle de Boer vraagt de programmaraad om advies hoe het programmabureau de wens om meer met doelvoorschriften te werken kan realiseren. Daarop volgt de volgende discussie:

- Thom Maas: De kernvraag is: op welk detailniveau willen we zaken regelen. Deze vraag speelt ook elders, bijvoorbeeld bij de RAW. Via de Kwalibo-wetgeving zijn de handreikingen voor de praktijk wettelijke eisen geworden. Misschien is het een oplossing om praktisch instructiebladen te maken en die als handreiking buiten de schema's te publiceren. Het is goed om naar doelvoorschriften te streven, om innovatie en eigen verantwoordelijkheid van de certificaathouders te stimuleren. Anderzijds zijn middelvoorschriften deels onontkoombaar in de normdocumenten die SIKB beheert. De middelvoorschriften moeten een duidelijke relatie hebben met het maatschappelijk doel waarvoor de wetgeving is opgezet.
- Hans de Boer: is de onderliggende wetgeving wel goed opgezet en wordt daar wel goed op gehandhaafd? Als dit niet het geval is, kun je dit niet 'repareren' via een BRL. Een voorbeeld: de Wet milieubeheer schrijft voor dat alle afvalstromen naar een vergunde inrichting moeten. Als de handhaver toestaat dat er afvalstromen buiten zo'n inrichting worden opgeslagen, dan kom je in de certificering in de problemen.
- Mark van Lokven: Bij de herziening van BRL SIKB 6000-7000 zijn er toch enkele doelvoorschriften geïntroduceerd. Hierdoor krijgen certificaathouders meer ruimte in 'hoe' de werkzaamheden in te richten. Bij de herziening was het m.b.t. de doelvoorschriften een proces van '3 stappen voorwaarts, 2 stappen achterwaarts'. Netto zijn we dus een stap voorwaarts gegaan.
- Otto Feenstra: Werken met doelvoorschriften is wel mogelijk, want BRL SIKB 7500 bestaat geheel uit doelvoorschriften.
- Martin Bloemendal: auditoren van CI's en toezichthouders van IL&T en bevoegde gezagen hebben in het algemeen weinig inhoudelijke kennis. Met meer doelvoorschriften wordt dit kennisgebrek nog een groter probleem.
- Marjon Verhoeven beaamt vanuit de onderwijservaring dat het veel kennis van docenten vergt om zonder uitgewerkte kaders leerlingen te beoordelen. Hoe beoordeel je een student die volgens de instructie heeft gewerkt maar wel het doel heeft gehaald? De discussie hoe hierin te staan is onderwerp van gesprek tussen de hogescholen en de toezichthouders.
- Geconcludeerd wordt dat men nog moet wennen aan een nieuwe werkwijze. Misschien was de stap te groot bij de herziening van BRL SIKB 6000-7000. Alle betrokken partijen hebben de neiging terug te vallen op het bekende en zoeken houvast in zo duidelijk mogelijke doelvoorschriften.
- Jelle de Boer neemt uit de gevoerde discussie mee dat het programmabureau moet investeren in het wegnemen van de koudwatervrees bij de partijen. Voorstellen voor vervolgstappen hiervoor legt hij graag in een later stadium voor

aan de leden van de programmaraad.

3. BRO en bodemverontreinigingsgegevens

Het Ministerie van BZK zet voorbereidende stappen om gegevens over milieuhygiënische bodemkwaliteit aan de Basis Registratie Ondergrond toe te voegen. BZK heeft een consortium van SIKB, DoorGrond Advies en Verdonk Klooster & Associates in 2020 opdracht verleend voor uitvoering van het vervolgonderzoek 'Milieuhygiënische bodemkwaliteitsgegevens in de BRO'. Eind 2020 heeft dit consortium het concept-rapport opgeleverd.

Omdat het rapport op 15 februari nog niet vrijgegeven was, zijn geen stukken hiervan aan de programmaraad gezonden. Naar aanleiding van de reactie van de door Programmabureau BRO ingestelde begeleidingsgroep en stuurgroep loopt nog een nader onderzoek om de rapportage aan te vullen ten aanzien van de financiële consequenties.

Sonja Kooiman van het programmabureau van SIKB heeft een toelichting gegeven op de resultaten van het onderzoek en de vervolgstappen (de presentatie is bij het verslag gevoegd). Het onderzoek had tot doel om de scope van aan de BRO toe te voegen gegevens van milieuhygiënische bodemkwaliteit (inclusief PFAS) nader uit te werken, en een advies te geven over o.a. het betrekken van historische gegevens en gegevens van private opdrachtgevers.

Het rapport doet een voorstel voor de aan de BRO toe te voegen gegevensset(s), logische combinaties daarin (in de vorm van een groeimodel) en geeft inzicht in de verwachte kosten en mogelijke financiering. Hierop komen de volgende reacties vanuit de programmaraad:

- Otto Feenstra mist dynamische informatie over activiteiten die tot een wijziging van de verontreinigingssituatie leiden: grondverzet, baggerwerk, saneringen. Dit is met het BRO-team besproken, maar deze informatie is te dynamisch om in een basisregistratie op te nemen. Otto Feenstra vindt dit antwoord onbevredigend.
- René Zijlstra: Bodemverontreinigingsgegevens zijn niet onbepaald houdbaar. Wordt er een maximale ouderdom gesteld aan de gegevens in de BRO? Als de voorgestelde zes gegevenssets in de BRO komen, heeft niemand meer een eigen BIS nodig. Is een eigen BIS dan een desinvestering geweest? Sonja Kooiman geeft aan dat dit is niet het geval is, omdat BIS-sen ook gebruikt worden voor het dagelijkse projectmanagement van saneringsprojecten en bodemonderzoeken. De BRO biedt dit type functionaliteiten niet. Wel is onderzocht hoe gegevens in bestaande BIS-sen kunnen worden benut om de BRO te voeden.
- Jan Fokkens: Veel bedrijven zijn niet bereid om hun bodemgegevens te delen via de BRO. Sonja Kooiman: Het advies is om een hele specifieke groep van private bronhouders als bronhouder in de BRO aan te wijzen, bijv. netbeheerders. Deze private partijen hebben al een positieve intentie uitgesproken. Dit vergt aanpassing van de Wet BRO. Terzijde: voor het aanleveren van gegevens door bevoegd gezag is aanpassing van de inhoudelijke wetgeving (Omgevingswet) nodig, zodat onderzoekers en initiatiefnemers op de juiste manier gegevens aanleveren.
- Mark van Lokven: Worden metingen van opkomende stoffen zoals PFAS toegevoegd aan de BRO? En worden ook gegevens van onderzoeken betrokken die geen onderdeel zijn van een wettelijk traject (melding/vergunningaanvraag)? Sonja Kooiman geeft aan dat het uitgangspunt is dat metingen van het standaard-

stoffenpakket in de BRO worden opgenomen én dat alles dat je verder onderzoekt in het kader van milieuhygiënisch bodemkwaliteitsonderzoek ook gedeeld wordt; dit om te zorgen dat je bij nieuwe verontreinigingen relatief snel 'historische' informatie beschikbaar hebt. Ook is het uitgangspunt dat onderzoeken die een overheid in gang zet als initiatiefnemer onder de BRO vallen. In de vervolgfase moet nader worden uitgewerkt of hierbij onderscheid gemaakt wordt naar verschillende aanleidingen voor de bodemonderzoeken.

- Frank Eijsackers: De vraag is ook welke volledigheid we willen nastreven. Wat te doen met de informatie over de kleine postzegel-saneringen die momenteel heel veel plaatsvinden? Zonder het rapport (gegevensset 3) zijn losse data (gegevensset 1 en 2) niet bruikbaar. De koppeling tussen set 3 en set 1 en 2 is gewenst. Sonja Kooiman geeft aan dat deze koppeling niet eenvoudig te realiseren is voor de historische gegevens. De historische gegevens dragen wel in belangrijke mate bij aan realisatie van de doelstellingen uit de Tweede Kamer motie, die de directe aanleiding vormde voor deze studie. Voor nieuwe onderzoeken is deze koppeling makkelijker.
- Otto Feenstra vraagt of rapportages van vooronderzoek onderdeel zijn van de gegevensset(s). En of de periode van de uitvoering van het onderzoek wordt geregistreerd, want na veranderingen op een locatie kan de informatie achterhaald zijn. Sonja Kooiman geeft aan dat dit in de vervolgfases nader moet worden uitgewerkt.
- René Zijlstra vindt dat geen interpretaties van data (in de onderzoeksrapporten) in de BRO moeten worden opgenomen. Voor andere gegevenssets is dat nu niet het geval. Keep it simple. En weet waar je aan begint, want bodemverontreinigingsgegevens betreffen vluchtige data. Daarnaast stipt René Zijlstra aan dat de discussie over de normen voor boorbeschrijvingen ook relevant is voor opnemen van boorbeschrijvingen van bodemonderzoek in de BRO.
- Marc Langenhuisen constateert dat het toevoegen van gegevens van bodemonderzoeken een kostbare operatie zal worden. Gemeenten hebben veel vragen over de financierbaarheid. Ook zijn er vragen of gemeenten/OD een eigen BIS moeten hebben bij toevoeging van bodemonderzoeken aan de BRO en het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).
- Henk Koster licht toe dat het opnemen van bodemverontreinigingsgegevens altijd al in de lijst van toe te voegen gegevens van de BRO heeft gestaan, maar niet in de 1^e fase. Door de Tweede Kamer motie is dit naar voren getrokken. Het Ministerie van BZK gaat op basis van het onderzoek de komende maanden besluiten over de daadwerkelijk aan de BRO toe te voegen gegevensset(s) voor milieuhygiënische bodemkwaliteitsgegevens. Voor SIKB blijft het van belang om bij het vervolg betrokken te zijn, om aansluiting bij de datastandaarden die SIKB beheert te borgen. Als je nieuwe standaarden zou maken, zouden de kosten voor de implementatie veel hoger worden.

Jan Fokkens stelt voor om, gezien alle vragen en implicaties, dit onderwerp regelmatig terug te laten komen op de agenda van de programmaraad.

4. Pauze

5. Jaarplan Bodembeheer 2021

In het overleg van de programmaraad op 7 december 2020 zijn aanvullingen op de projectenlijst gedaan. Deze aanvullingen zijn verwerkt in het voorliggende concept-jaarplan. De programmaraad wordt om reactie gevraagd op het concept-jaarplan.

- Thom Maas: Wat is er met de opmerking van prioriteiten gebeurd?
Verwezen wordt naar de reactie van Henk Koster in de programmaraad op 7 december 2020: "Veel van de genoemde activiteiten lopen al, bijvoorbeeld harmonisatie eigen documenten, afstemmen met NEN en NEN-documenten, harmoniseren van competentie-eisen. De projectenlijst is te zien als groslijst waarin we prioriteren op basis van de actualiteit en beschikbare middelen. "
- Verzoek van Mark van Lokven voor toevoegen van een project:
Verkenning werkvoorschriften voor monsterneming en transport van monsters bij bodemonderzoek bij dumpingen van synthetisch drugsafval.
Otto Feenstra reageerde hierop in de PR van februari met: Het gaat om een grote hoeveelheid stoffen en relatief kleine verontreinigingen.

Afgesproken wordt dat de leden van de programmaraad nog twee weken gelegenheid hebben om schriftelijke reacties op het concept-jaarplan door te geven.

allen

Op 15 april 2021 zal jaarplan ter vaststelling aan het bestuur worden voorgelegd.

6. Concept-verslag 7 december 2020

Het verslag wordt zonder opmerkingen vastgesteld. Wegens tijdgebrek zijn de acties niet doorgesproken.

7. Rondvraag/actualiteiten

Actualiteiten:

- Vervolg Beleidsevaluatie Kwalibo: Henk Koster houdt hierover contact met het Ministerie van I&W. Het ministerie heeft op DG-niveau een taskforce ingesteld. Het onderliggende programmateam moet nog worden geformeerd binnen het ministerie.
Henk Koster heeft eind 2020 een aanbod voor activiteiten door SIKB in het vervolgtraject verzonden aan Willem Kattenberg. Vanwege de overstap naar een ander project is Willem Kattenberg echter niet meer de projectleider. Henk Koster probeert contact te krijgen met zijn opvolger, Bart Crijns. Na reactie vanuit I&W zal de programmaraad een afschrift ontvangen van de brief met het SIKB-aanbod.
Conform het advies van de programmaraad is het SIKB-bestuur bezig om een adviesgroep van vertegenwoordigers op hoog niveau van bevoegde gezagen en bedrijfsleven te mobiliseren. Henk Koster zal contact opnemen met Marc Langenhuisen en René Smolders om te bespreken welke vertegenwoordigers van bevoegde gezagen hiervoor te benaderen.
- Ontwerp Regeling bodemkwaliteit: de publicatie voor de internetconsultatie wordt op korte termijn verwacht. Otto Feenstra geeft aan dat m.b.t. de milieuhygiënische verklaringen delen van de teksten hierover in de SIKB-schema's zijn gekopieerd naar de Regeling bodemkwaliteit. Hiermee worden private afspraken in de wettelijke regeling getrokken, een onwenselijke situatie. Henk Koster zal hierover een signaal afgeven bij Prosper Snoep van het Ministerie van I&W.
- Stand van zaken werving nieuwe voorzitter Programmaraad Bodembeheer: Henk Koster

ThM

HKo
RSm

HKo

geeft aan dat de selectiecommissie de profielschets heeft vastgesteld en een longlist heeft opgesteld. De vervolgstap is nu om van de longlist naar een shortlist te gaan, en vervolgens de kandidaten op de shortlist te benaderen. Gesprekken zullen in maart plaatsvinden.

- Terugkoppeling actualiteiten uit het bestuur: In het bestuur is gesproken over de rol van SIKB bij het vervolg van het BRO-traject om gegevens over bodemverontreiniging op te nemen in de BRO. Het bestuur herkent de rol van SIKB als beheerder van de bodemstandaarden. Ook het wegvallen van de landelijke financiering voor het POKB is besproken. Het bestuur vindt het belangrijk om hier korte lijnen met VNG-Web en OmgevingsdienstNL over te onderhouden.
- De programmaraad vindt het bij de stukken meegezonden 'kwartaaloverzicht vanuit het programmabureau aan bestuur' een goede vorm om geïnformeerd te worden over de voortgang van SIKB-activiteiten. De kwartaaloverzichten zullen voortaan ook met de programmaraad worden gedeeld.

AndG

Rondvraag:

- Otto Feenstra vraagt of bekend is wanneer de ontwerp-Rbk in consultatie gaat. Henk Koster geeft aan dat dit een dezer dagen verwacht wordt, maar dat de exacte datum nog niet gecommuniceerd is door I&W. Thom Maas zal de programmaraad berichten zodra de consultatie start.
- René Smolders stelt voor om het Jaarplan Bodembeheer 2021 te bespreken met VNG Web, om te bespreken welke projecten vanuit dat gremium gewenst zijn en prioriteit hebben.

ThM

RS
HKo

8. Sluiting

Jan Fokkens dankt iedereen voor de bijdrage en sluit om 12.00 uur de vergadering.

Vergaderschema 2021:

Vergaderschema Programmaraad Bodembeheer 2021

maandag 15 februari 2021	10.00 – 12.00 uur	Online bijeenkomst
donderdag 22 april 2021	10.00 - 12.00 uur	Online bijeenkomst
maandag 28 juni 2021	10.00 – 12.00 uur	Online bijeenkomst
donderdag 2 september 2021	14.00 – 16.00 uur	PM
donderdag 30 september 2021 (Jaarcongres SIKB)	09.30 – 16.00 uur	Lumen Zwolle
maandag 11 oktober 2021	10.00 – 12.00 uur	PM
donderdag 16 december 2021	10.00 – 12.00 uur	PM

Onderwerpen voor de gespreksagenda van de Programmaraad Bodembeheer in 2021

- BRO en bodemverontreinigingsgegevens. Het digitaal delen van onderzoeksgegevens wordt verplicht bij toevoeging van het thema ‘bodemverontreiniging’ aan de BRO.
- Rol van SIKB rondom bodembeheeraspecten in maatschappelijke opgaven (klimaatverandering, biodiversiteit, ...)
- Wat er nodig is om ervoor te zorgen dat er over 5 jaar geen ‘Zembla-uitzendingen’ meer zijn over bodem, en er voor zorgen dat CI’s een veel grotere rol in de hele kwaliteitsborging krijgen?
- In relatie met het voorgaande punt: Versterking van de rol van de CI’s in de hele kwaliteitsborging.
- Vervolgstappen Beleidsvaluatie Kwalibo, en daaraan gekoppeld vervolgstappen n.a.v. de inventarisatie van wensen vervolgoers BRL SIKB 1000, 2000 en 6000.
- Rol van SIKB m.b.t. opkomende stoffen en Zeer Zorgwekkende Stoffen. Eventueel verkenning uitvoeren vanuit de Programmaraad.
- Communicatie vanuit SIKB naar externe partijen. 100 % circulariteit doel van de branche is niet mogelijk zonder draagvlak en inzet van alle partijen in de markt. Gewenste rol van SIKB in de communicatie bepalen.
- Reflectie op de vraag ‘Waar zijn we van als Programmaraad Bodembeheer?’
 - Willen we reageren op projectplannen voor projecten die naar aanleiding van onze adviezen worden opgesteld door het programmabureau?
 - Werkwijze programmaraad: hoe kunnen we als programmaraad de voelsprietten zijn voor SIKB? Gaan we als programmaraad hiervoor gesprekken met partijen voeren, bijvoorbeeld door partijen uit te nodigen in de vergadering of gesprek hiermee voeren?
 - De Programmaraad heeft een erg volle agenda. We moeten we in PR geen discussies over doen die ook in andere gremia van SIKB worden gevoerd.
- De rol voor SIKB in kennisoverdracht, kennisontwikkeling.
 - Een nieuwe ontwikkeling zijn de e-learning modules vanuit het Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond. In het jaarplan voor 2021 staat hier ook een project voor gepland (zie nr. 37). Het is een kans voor de toekomst om daar vanuit SIKB in te faciliteren.
 - Landelijk zijn er ontwikkelingen op dit punt. In het kader van de ‘Nieuwe afspraken’ wordt over de kennisontwikkeling en kennisdoorwerking en de infrastructuur daarvoor gesproken door I&W en de koepels.
 - Het Veluweberaad is een initiatief van overheden en kennisinstituten om strategisch te gaan samenwerken op het gebied van kennisontwikkeling.
 - Hoe er voor zorgen dat beschikbare instrumenten veel beter benut moeten worden, zodat niet verschillende keren het wiel wordt uitgevonden.
- Jaarplan SIKB Bodembeheer 2022 *[agenderen in vergadering 11 oktober 2021]*
- Onderwerpen voor de gesprekskalender van de Programmaraad Bodembeheer in 2021 *[agenderen in vergadering 11 oktober 2021].*